

XALQIMIZNING G'URURI VA IFTIXORI

2

RAQOBATBARDOSH MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQARILADI

3

Po'lat o'tda toblanadi, odam mehnatda

Metallurg Minbari

O'zbekiston metallurgiya kombinati aksiyadorlik jamiyatining ko'p nusxali gazetasi

2025-yil 28-aprel № 4 (1550)
Gazeta 1992-yil 7-martdan nashr etilmoqda

9-may - Xotira va qadrlash kuni

Xotira va qadrlash kuni - g'urur va qayg'u kunimiz. O'zbekiston mustaqilligi uchun kurashgan, ikkinchi jahon urushida janglarda qatnashgan, front ortida sabr-toqat va qat'iyatlilik, mehribonlik hamda rahm-shafqat, matonat ko'rsatgan haqiqiy qahramonlarni qadrlash va sharaflash, xotirlash kuni.

9-mayda ikkinchi jahon urushida erishilgan buyuk G'alabaning 80 yilligi ham nishonlanadi. Fashizmga qarshi kurashda halok bo'lgan minglab vatandoshlarimizning so'nmas xotiralarini yod etib, ularning ruhi poklariga hurmat bajo keltirish - biz uchun ham qarz, ham farzdir.

Ayni vaqtda mustaqil Vatanimiz ozodligi, el-yurt tinchligi yo'lida halok bo'lgan jasur harbiylarimizning nomlarini ham hurmat va ehtirom bilan esga olamiz.

BUGUNGI SONDA

XOTIRA

Inson qadri ulug',
xotirasi abadiy 4

QADR

Insoniy
burchimiz 5

BUGUNNING GAPI

Tabiatni asrang 7

MANFAATLAR TO'QNASHUVI

Katta
zarar keltiradi 8

SUD MAJLISIDA

"Guruch
kurmaksiz bo'lmaydi" 9

SO'RAGAN EDINGIZ

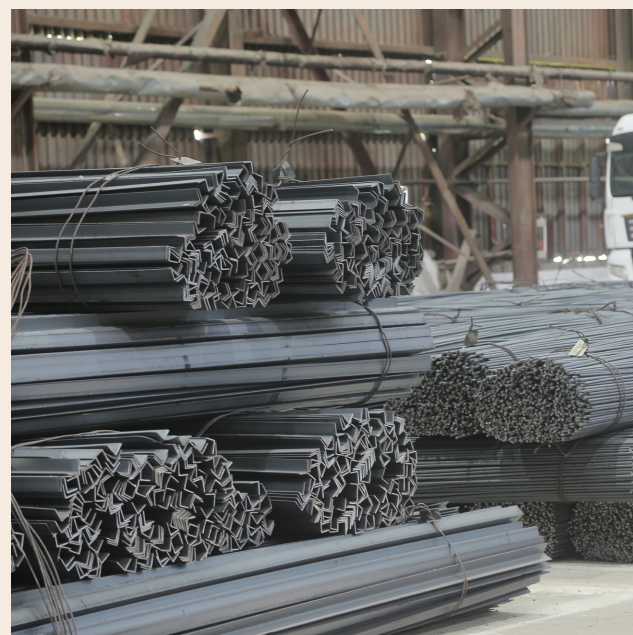
... Xavf tug'lsa nima
qilish kerak? 10

SALOMATLIK

Bedavo va
juda xavfli 11

TAFAKKUR QIL

"Mendan
baxtli odam yo'q" 12

18-may kuni O'zbekiston Respublikasi Konchilik va metallurgiya sanoati xodimlari kuni

Mamlakatimiz iqtisodiyotini yuksaltirishda, xalqimizning farovonlikka erishib borishida metallurgiya sanoati muhim o'rin tutadi. Bugun mamlakatimizning qaysi joyida bo'lmang metallurglarning mehnati bilan yaratilgan mahsulotlarga ko'zingiz tushadi. Zamonaviy binolar, yirik inshootlar, madaniy-maishiy xizmat ko'rsatish obyektlari "O'zmetkombinat" Ajda tayyorlangan prokat mahsulotlari bilan qad roslamoqda.

Kombinatning ko'p ming kishilik jamoasiga mehnatda yuqori marralarni zabt etishida muvaffaqiyatlar yor bo'lsin!

Kelayotgan kasb bayramingiz muborak bo'lsin, aziz metallurglar!

XALQIMIZNING G'URURI VA IFTIXORI

Hurmatli metallurqlar, qadrlı ishlab chiqarish faxriylari, hamkorlarimiz va bekobodliklar!

Sizlarni kirib kelayotgan kasb bayramimiz – O'zbekiston Respublikasi Konchilik va metallurgiya sanoati xodimlari kuni bilan chin qalbidan tabriklayman!

Har yili may oyining uchinchi yakshanbasida nishonlanadigan ushbu kasb bayrami mamlakatimiz sanoat taraqqiyoti, iqtisodiy barqarorlik va mustaqillik asoslaridan biri bo'lgan po'lat mahsulotlari tayyorlayotgan insonlarning fidokorona mehnatiga ehtiromdir.

"O'zmetkombinat" AJ O'zbekiston metallurgiya sanoatida haqli ravishda alohida o'rin tutadi. Uning davlat iqtisodiyotini rivojlantirishga qo'shgan hissasi salmoqli va ahamiyati kattadir. Ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarning xalqaro andozalarga javob beradigan yuqori sifati tashqi bozorda ishonchli raqobatlashish, yangi eksport yo'nalishlarini muvaffaqiyatli rivojlantirish imkonini bermoqda.

Korxona mahsulotlari respublikada ham, xorijda ham xaridorgir bo'lib, bu mamlakatimiz eksport salohiyatini mustahkamlash va sanoat nufuzini oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, global muammolar va iqtisodiy o'zgarishlar fonida kombinat import o'rnini bosish siyosatini faol amalga oshirayotgani, bu orqali tashqi ta'minotga qaramlikni kamaytirib, mamlakatimizning xorijiy valyutani tejashiga hissa qo'shayotgani alohida ahamiyat kasb etmoqda. Korxonada ishlab chiqarish quvvatlari modernizatsiya qilinmoqda, ilg'or texnologiyalar

joriy etilmoqda, sifat menejmenti tizimi takomillashtirilmoqda. Bularning barchasi oddiy ishchidan tortib muhandisgacha, barchaning puxta muvofiq lashtirilgan mehnati samarasidir.

"O'zmetkombinat" AJ nafaqat yirik korxona, balki Bekobod shahrining eng muhim ijtimoiy-madaniy markazidir. Shahar va kombinat taqdiri qariyb 80 yil davomida uzviy bog'liq. Joriy yilda jonajon Bekobodimiz tashkil topganining 80 yilligi nishonlanadi. 1945-yil 7-mayda tashkil etilgan shahar Buyuk G'alaba bilan tengdosh bo'lib, bunyodkorlik timsoliga aylandi. Shahar ravnaqi metallurgiya korxonasi faoliyati, ilk quruvchilarning fidoyiligi, bugungi farovonlikka poydevor qo'ygan faxriylarning qahramonona mehnati bilan uzviy bog'liq.

Bu oyda yana bir muhim sana – 9-may – Xotira va qadrlash kunini alohida ehtirom bilan nishonlaymiz. Tinch osmon, avlodlar kelajagi uchun jon fido qilganlar xotirasi oldida bosh egamiz. Bizning burchimiz – Buyuk G'alaba va g'oliblarining jasorati va matonati haqidagi haqiqatni asrab -avaylash va kelajak avlodlarimizga yetkazishdir. Bu g'oliblar orasida bekobodlik bo'lajak metallurqlar, quruvchilar, sementchilar ham bor

edi. Endilikda ularning avlodlari ota-bobolari-ning ulug'vor an'analarni davom ettirmoqda.

Bu muhim va unutilmas bayramlar – Konchilik va metallurgiya sanoati xodimlari kuni, Xotira va qadrlash kuni hamda Bekobod shahrining 80 yilligi avlodlar almashinuvi, erishilgan natijalar uchun g'urur va kelajakka ishonchning birlashtiruvchi timsoliga aylandi.

Metallurqlarga, ishlab chiqarish faxriylariga, hamkorlarimizga jonajon Vatanimiz ravnaqiga qo'shgan hissasi uchun samimiy minnatdorlik bildiraman. Barchaga mustahkam sog'liq, oilaviy farovonlik, bitmas-tuganmas kuch-quvvat, yangi ishlab chiqarish muvaffaqiyatlari tilayman!

Dilshod AXMEDOV,
"O'zmetkombinat" AJ
Boshqaruv raisi – Bosh direktor.

METALLURGIYA SOHASIDA XAVFLARNI BOSHQARISH:

"O'ZMETKOMBINAT" AJNING BARQAROR TARAQQIYOT STRATEGIYASI

Hozirgi kunda xavflar biznesning ajralmas qismiga aylandi, ayniqsa, metallurgiya kabi murakkab va yuqori raqobatbardosh sohada. Global iqtisodiy o'zgarishlar va tashqi bozorlardagi o'zgarishlar sharoitida metallurgiya sanoati ko'plab muammolarga duch kelmoqda. Shu sababli, "O'zmetkombinat" AJ kabi katta ishlab chiqarish korxonalari uchun xavflarni samarali boshqarish tizimini yaratish juda muhimdir. Bu nafaqat ehtimoliy xavflarni minimallashtirish, balki taraqqiyot uchun imkoniyatlardan foydalanishga ham yordam beradi.

XAVFLARNI BOSHQARISH BU NIMA?

Xavflarni boshqarish – bu korxona uchun ehtimoliy xavflarni aniqlash, baholash va ularni minimallashtirishga qaratilgan choralar majmuasidir. Xavflar turlicha bo'lishi mumkin: iqtisodiy, ekologik, texnologiyaviy, huquqiy, ijtimoiy va boshqalar. Har bir xavf korxonaning faoliyatiga, moliyaviy holatiga va reputatsiyasiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shuning uchun xavflarni bosh-

qarish tizimini yaratish har qanday katta ishlab chiqarish korxonasi uchun muhim vazifa hisoblanadi.

"O'ZMETKOMBINAT" AJ XAVFLARNI QANDAY BOSHQARADI?

"O'zmetkombinat" AJ – O'zbekistonning eng yirik metallurgiya kombinatidan biri bo'lib, nafaqat mamlakatning metall mahsulotlariga bo'lgan ichki ehtiyojini ta'minlaydi, balki xalqaro savdoda ham faol qatnashadi. Bunday katta mas'uliyatga ega bo'lgan korxona uchun xavflarni diqqat bilan boshqarish juda muhim. Shunday ekan, "O'zmetkombinat" AJ xavflarni o'z faoliyatining ajralmas qismi sifatida qabul qiladi va har bir ishlab chiqarish jaryonini to'liq nazorat qilib, xavflarni minimallashtirish uchun choralar ko'radi.

INNOVATSIYALAR VA XAVFLARNI OLDINDAN TAXMIN QILISH

Shuningdek, kombinatda xavflarni oldindan taxmin qilish

uchun zamonaviy vositalardan foydalaniladi. Bu, ehtimoliy xavflarni erta aniqlashga va ularga qarshi strategiyalar ishlab chiqishga imkon beradi. Bundan tashqari, sanoatning raqamli transformatsiyasi ham xavflarni aniqlash va ularga tezkor javob berishda muhim ahamiyatga ega bo'lmoqda.

XULOSA

Xavflarni boshqarish – bu faqat bir nechta jarayonlarning majmuasi emas, balki korxonaning barqarorligini ta'minlashga yordam beradigan strategik jarayondir. "O'zmetkombinat" AJ bu sohaga alohida e'tibor qaratgan holda, xavflarni boshqarishning kompleks va tizimli yondashuvi orqali barqaror va samarali faoliyat yuritishga harakat qilmoqda.

Metallurgiya sanoatida kelajakni kafolatlash uchun xavflarni samarali boshqarish muhim ahamiyatga ega va "O'zmetkombinat" AJ ushbu yo'nalishda o'z faoliyatini davom ettiradi, bu orqali kombinat o'z sohasida yetakchi mavqeni saqlab qoladi va mamlakat iqtisodiyotiga hissa qo'shadi.

"OCHIQLIK INDEKSI - 2024".

"O'ZMETKOMBINAT" AJ "YASHIL" TOIFADAGI O'RNINI YANADA MUSTAHKAMLADI

2024-yil yakunlari bo'yicha Ochiqlik indeksi e'lon qilindi.

Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligida ochiqlikni ta'minlash sohasida amalga oshirilayotgan ishlarning samaradorligi va natijadorligini baholash komissiyasining yig'ilishi bo'lib o'tdi.

Yig'ilishda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-154-son Farmoniga muvofiq, 2024-yil yakunlariga ko'ra davlat organlari va tashkilotlarida ochiqlik bo'yicha amalga oshirilgan ishlarning samaradorligi va natijadorligini baholashga qaratilgan Ochiqlik indeksi asosida to'plangan barcha ko'rsatkichlar atroflicha muhokama qilinib, yakuniy natijalar ko'rib chiqildi.

Bu yilgi baholashda jami 98 ta respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari – vazirlik, qo'mita, agentlik, inspeksiya va mahalliy davlat hokimiyati organlari faoliyati qamrab olindi.

Uchinchi bor e'lon qilinayotgan Ochiqlik indeksi 84 ta baholash mezonidan tarkib topgan 8 ta indikator asosida shakllantirilib kelinmoqda. Indeksda samaradorlik ko'rsatkichlari 71,4 balldan 91,8 ballgacha to'plaganlar – "yashil", 55,5 balldan 70,7 ballgacha bo'lganlar – "sariq" va 54,9 balldan past ko'rsatkich qayd etganlar – "qizil" toifalarga kiritildi.

"Ochiqlik indeksi-2024" bo'yicha "O'zmetkombinat" AJ undan avvalgi yildan 3,7 ball ko'p, jami 81,2 ball to'plab, "Yashil" toifadagi o'rnini yanada mustahkamladi.

28-APREL – BUTUNJAHON MEHNATNI MUHOFAZA QILISH KUNI

KATTA AHAMIYATGA EGA

Xalqaro Mehnat Tashkilotining tashabbusi bilan 2003-yildan boshlab 28-aprel “Butunjahon mehnatni muhofaza qilish kuni” deb e’lon qilingan. Shu kuni 180 dan ortiq davlatlarda mehnat muhofazasi masalalariga bag’ishlangan turli mavzularda tadbirlar o’tkaziladi. Bu tadbirlardan ko’zlangan asosiy maqsad ish joylarida sodir bo’layotgan yengil, og’ir va o’lim bilan tugagan baxtsiz hodisalarning oldini olish hamda mehnat muhofazasi masalalariga diqqat-e’tiborni kuchaytirishdir.

Mehnat hayotimizning ajralmas qismi bo’lib, har birimiz unga nafaqat munosib haq to’lanishini, balki imkon qadar xavfsiz va qulay bo’lishini istaymiz. Butunjahon mehnatni muhofaza qilish kuni, bu – xavfsiz, sog’lom va munosib mehnat sharoitlarini targ’ib qilishga qaratilgan yillik xalqaro kampaniyadir. Ushbu kun butun dunyoda baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklarining oldini olishga hissa qo’shishga qaratilgan bo’lib, u ish joylaridagi xavfsizlik va sharoitlarni qanday yaxshilash mumkinligi hamda ish joylaridagi sog’liqni saqlashning siyosiy ahamiyatini qanday targ’ib qilish haqida xabardorlikni oshirishning muhim vositasidir.

Xalqaro Mehnat Tashkiloti tuzilganidan buyon mehnatni muhofaza qilish masalalari bilan bog’liq ko’pgina xalqaro mehnat normalarini qabul qildi. Ushbu hujjatlar kasbiy xavf-xatarlarni nazorat qilish va boshqarishni ta’minlashning

minimal standartlarini belgilaydi, shuningdek, kasblar bo’yicha ishchilarni turli xil mehnat sharoitida himoya qilishga xizmat qilmoqda.

Shulardan “Mehnat xavfsizligi va gigienasi to’g’risida”gi 155-sonli hamda “Mehnat xavfsizligi va gigienasiga ko’maklashish asoslari to’g’risida”gi 187-sonli konvensiyalari bir-birini to’ldirib, xavfsiz va sog’lom mehnat muhitini ta’minlash uchun tegishli tamoyillar, majburiyatlar va huquqlarni aks ettirgan asosiy xalqaro hujjatdir.

Mehnatni muhofaza qilishga dunyoning aksariyat mamlakatlari qatori, O’zbekistonda ham juda katta e’tibor qaratilib kelinmoqda.

Mehnat jamoalarida ishchi-xodimlarga munosib mehnat sharoitlari yaratish, mehnat muhofazasi madaniyatini rivojlantirish, ishlab

chiqarishdagi jarohatlanish va kasb kasalliklarining oldini olish, mehnat muhofazasi borasida olib borilayotgan ishlarni yanada kuchaytirishga, xususan ish joylarida sodir bo’ladigan baxtsiz hodisalarning oldini olishga alohida e’tibor qaratiladi.

Mehnatning xavfsiz usul va uslublarini, yong’in xavfsizligi qoidalarini yaxshi bilgan va ularga amal qilgan ishchi-xodimlar o’rtasida baxtsiz hodisalar va kasb kasalliklari deyarli uchramaydi. Aksincha bo’lganda esa ko’p hollarda bu baxtsiz hodisalar sababi bo’lishi ehtimoli katta.

Shuning uchun ham rahbarlar va mutasaddilar mehnat muhofazasi, xavfsizlik texnikasi va yong’in xavfsizligi bo’yicha ishchi-xodimlar bilimlarini oshirishlari hamda ularga rioya etilishini qat’iy nazoratga olishlari baxtsiz hodisalarning oldini olishda katta ahamiyatga ega.

Korxonalarda barcha uchun munosib mehnat muhofazasini ta’minlashga qaratilgan yetarlicha mexanizmlar shakllantirilgan bo’lishiga qaramasdan, har bir rahbar, ishchi-xodim ish joyidagi yaratilgan sharoitlar avvalambor mehnatni muhofaza qilishning barcha talablariga javob bergan taqdirdagina samarali va xavfsiz ishlashi mumkinligini tushunib yetmogi lozim.

O’ktam O’SAROV,
mehnatni muhofaza qilish
bo’yicha davlat texnik inspektori.

RAQOBATBARDOSH MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQRILADI

Metallurgiya iqtisodiyotning asosiy drayverlaridan biri bo’lib, mamlakat sanoat salohiyatini rivojlantirishda strategik rol o’ynaydi. U sanoatning eng muhim tarmoqlarini, shu jumladan mashinasozlik, qurilish, transport, energetika va boshqa sohalarni xomashyo va mahsulotlar bilan ta’minlaydi. So’nggi yillarda O’zbekiston modernizatsiya qilish, import o’rnini bosish va ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytirishga qaratilgan keng ko’lamli investitsiya loyihalariga tayanib, ushbu sohada barqaror o’sishni namoyish etmoqda.

Investitsiya dasturini amalga oshirishdagi eng muhim qadamlardan biri “O’zmetkombinat” AJda Quyuv-prokatlash majmuasini qurish loyihasi bo’ldi. Ushbu zamonaviy sanoat ob’ekti mamlakatni ichki va tashqi bozorda turli sohalarda ehtiyoj katta bo’lgan yuqori sifatli issiq prokatlangan po’lat o’ramlari (listlar) bilan ta’minlaydi.

Quyuv-prokatlash majmuasining ishlab chiqarish quvvati yiliga

1 million tonnadan ortiq issiq prokatlangan po’lat o’ramlarini ishlab chiqarish imkonini beradi. Barcha mahsulotlar qat’iy xalqaro andozalarga javob beradi: listlarning qalinligi 1,4 mm.dan 12 mm.gacha va kengligi 800 mm.dan 1300 mm.gacha. Bu parametrlar mahsulotlarni jahon bozorida raqobatbardosh qiladi, kombinatning eksport imkoniyatlarini kengaytiradi.

KENGASHIB OLINDI

Metallurglar Madaniyatsaroyida 22-aprel kuni “O’zmetkombinat” AJ aksiyadorlarining navbatdan tashqari umumiy yig’ilishi bo’lib o’tdi. Yig’ilishga Zoom platformasi orqali kombinat Kuzatuv kengashi a’zosi – Iqtisodiyot va moliya vazirligi davlat aktivlarini xususiylashtirish va transformatsiya qilish departamenti direktori Jamshid Abdushukurov raislik qildi.

Umumiy yig’ilishda ikkita masala ko’rildi. Birinchi masala – aksiyadorlarning navbatdan tashqari umumiy yig’ilishi reglamenti va sanoq komissiyasi tarkibini tasdiqlash yuzasidan Korporativ munosabatlar boshqarmasi boshlig’i Shahnoza Abdurahmonova ma’lumot berdi. Ikkinchi masala – “O’zmetkombinat” AJ tarkibiy bo’linmalari negizida ajratib chiqarish yo’li bilan qayta tashkil etish tartibi va shartlarini belgilash hamda taqsimlash balanslarini tasdiqlash haqida kombinat bosh buxgalteri Bahodirjon Eshonxo’jayev ma’lumot berdi.

Yig’ilish davomida aksiyadorlarning savollariga javoblar berildi. Yig’ilish kun tartibiga kiritilgan barcha masalalar yuzasidan tegishli qarorlar qabul qilindi.

REJALAR BAJARILMOQDA

Ferroqotishmalar metallurgiya sanoatida po’latning sifatini oshirishga xizmat qiladi. Ya’ni ferrosilitsiy va ferrosilikomarganes qora metallurgiya sanoatida po’latni deoksidlovchi sifatida keng qo’llaniladi. Ular po’latning mustahkamligini, bardoshlilik va egiluvchanligini oshiradi.

Bundan deyarli yetti yil avval ishga tushirilgan Ferroqotishmalar ishlab chiqarish bo’linmasi endilikda ferrosilitsiy va ferrosilikomarganes bilan kombinat ehtiyojini qoplab kelmoqda. Mart oyida 2169 tonna ferroqotishmalar ishlab chiqarilib oylik reja 100,9 foizga bajarildi.

LI DA Metal mehnat jamoasi ham Konchilik va metallurgiya sanoati kuni – kasb bayramini ishlab chiqarish reja-topshiriqlarini bajarib, mehnat yutuqlari bilan kutib olmoqda. Mart oyida bu korxonada 13 800 tonna po’lat eritilib reja yuz foizga bajarildi.

INSON QADRI ULUG‘, XOTIRASI ABADIY

QALBLARDA BITMAS JAROHAT QOLDIRDI

Ikkinchi jahon urushi insoniyat tarixidagi eng mudhish, eng beshafqat to‘qnashuv bo‘lgan. Jangu jadallar Yevropa, Osiyo va Afrika qit‘alarida kechgan. Ba‘zi ma‘lumotlarga ko‘ra, bu urushda millionlab insonlar halok bo‘lgan. Yer yuzi behisob vayronagarchilik va qahatchilikka yuz tutgan.

Ikkinchi jahon urushida frontga safarbar etilgan 1 million 950 mingdan ziyod o‘zbekistonlik jangchilardan 538 mingdan ko‘prog‘i halok bo‘lgani, 158 mingdan ortig‘i bedarak yo‘qolgani, 870 mingdan oshig‘i turli jarohatlar olgani, 60 ming nafardan ziyodi esa nogiron bo‘lib qaytgani bu g‘alaba biz uchun naqadar qimmatga tushganini yaqqol ko‘rsatib turibdi. Bu ma‘lumotlar har uch o‘zbekistonlikdan biri qo‘liga qurol olib, fashizmga qarshi kurashib, yurti va umuminsoniyat uchun

tinchlik o‘rnatilishida hissa qo‘shganidan dalolat beradi.

O‘zbekiston aholisi urush tufayli uy-joyi, ota-onasi va qarindoshlaridan ajralgan, suronli hududlardan ko‘chirib keltirilgan qariyb 1,5 million kishini bag‘riga oldi. Ularning 250 mingdan ziyodi bolalar edi.

Ana shu qirg‘in barot urush xalqimiz qalbida qoldirgan bitmas jarohatni, oradan shuncha vaqt o‘tgan bo‘lsada, hamon unutib bo‘lmaydi.

SUKUT SADOSI

Bulbullar sayramang, uchma qaldirg‘och,
Momo yer bag‘rini tilmagil omoch.
Poyingda yotgan kim, aytgil qayrog‘och,
Otamga quroldosh bobodir balkim,
Bir lahza sukutga sadodir balkim?!

So‘nggi jang, so‘nggi kun, so‘nggi qon oqib,
Yorini eslasa tun oyga boqib,
To‘lin oy ko‘zida qolgandir qotib.
Shu o‘g‘lon fidoyi bahodir balkim,
Bir lahza sukutga sadodir balkim?!

Nomsiz tepalikda qolgan erkaklar,
Yurtiga termulib tolgan erkaklar,
Dunyoni qutqarib qolgan erkaklar,
Otamdek bir dehqon bobodir balkim,
Bir lahza sukutga sadodir balkim?!

Armonin qushlarga aytgan botirim,
Yurtiga ruh bo‘lib qaytgan botirim,
Bir tishlam nasibang – qotgan patirim,
Tushimda yo‘qlagan bobodir balkim,

Bir lahza sukutga sadodir balkim?!

Ruh bo‘lsang, qaldirg‘och, uyimga uy qur,
Ruh bo‘lsang bulbulim, kel dardlashib tur,
Humo qushim kabi ardodg‘imda yur –
To‘ abad shod bo‘lsin bobolar ruhi,
So‘nmasin xotira – sukut shukuhi!

Hech xira tortmasin qalqon yalovlar,
O‘chmasin muqaddas “Mangu olov”lar!

Bozorboy SAYDIN.

"MATONAT MADHIYASI"

Toshkent shahridagi “G‘alaba” bog‘ining markazida “Matonat madhiyasi” deb atalgan muazzam obida joy olgan. Mazkur yodgorlik majmuasi qandaydir badiiy obraz emas, unga hayotda bo‘lgan voqea – mo‘tabar ona va uning oilasi to‘g‘risidagi haqiqat asos qilib olingan.

Toshkent viloyati Zangiota tumanidagi Xonobod qishlog‘ida yashagan Zulfiya aya Zokirova ikkinchi jahon urushida bir emas, besh o‘g‘lidan – Isoqjon, Ahmadjon, Mahamadjon, Vahobjon, Yusufjon ismli aziz farzandlaridan judo bo‘lgan. Uning to‘rt kelin beva, besh nabirasi yetim bo‘lib qolgan. Kelinlari ham Zulfiya ayadan o‘rnak olib, o‘z oilasiga sodiq qolgan, boshqa turmush qurmagan.

O‘zbekiston Respublikasida xizmat ko‘rsatgan madaniyat xodimi, yozuvchi Alinazar Egamnazarovning so‘zlariga ko‘ra, ikkinchi jahon urushida bir oiladan besh nafar farzand urushga ketib hech biri qaytmagan oila dunyoda uchta bo‘lib, ular Belarus va AQSHda, yana biri Toshkent viloyati Zangiota tumanidagi Xonobod qishlog‘ida yashagan Zulfiya aya Zokirova oilasidir.

Ushbu yodgorlik butun xalqimiz uchun qutlug‘ ziyoratgohga, oila, muhabbat, vafo va sadoqat timsoliga aylanib qoldi. Bu yerga kelgan yoshlar millatimizning qonida bo‘lgan fazilatlarini anglab, ularni qadrlab yashashga intiladi.

O‘tganlarni eslash, xotirlash hammamiz uchun muqaddas burch, yonimizda yurgan, qarilik gashtini surayotgan otaxonu-onaxonlarimizni qadrlash, hurmatlarini joyiga qo‘yish esa sharaflı vazifamizdir. Kunlar o‘taveradi, kechagi kun ertaga tarixga aylanadi. Xuddi shuningdek, yillar o‘tib avlodlar almashib borishi ham hayotning beshafqat qonunlaridan biri.

DOIMO QALBIMIZDASIZ

2004-yilda kombinatimizda ishlagan 44 nafar urush ishtirokchisi Faxriylar kengashi hisobida turgan bo‘lsa, davlatimiz mustaqillikka erishgan dastlabki yillarda ular soni yuzga yaqin edi. Bugun oramizda ulardan hech biri yo‘q. Lekin ularning porloq xotirasi qalbimizda yashaydi.

Ko‘p yillar kombinatimizda mehnat qilgan ana shunday urush va mehnat faxriylaridan biri Xudoyqul ota Ergashev bugun hayot bo‘lganida 100 yoshga to‘lgan bo‘lar edi.

Xudoyqul ota 17 yoshida 1942-yilning yanvarida frontga jo‘nadi. Harbiy tayyorgarlikni o‘tab, Rossiya shaharlarini fashist bosqinchilaridan ozod etishdagi qaqshatgich janglarda ishtirok etdi. Jang maydonlarida og‘ir yarador bo‘lib, gospitalga yotqizildi. Ikki oy davomida gospitalda davolanib, sog‘ayib chiqqach yana quroldoshlari safiga qaytdi.

Shundan so‘ng X. Ergashev Belorusiya frontida xizmatni davom ettirdi. Nemis fashist bosqinchilaridan Minsk shahri va boshqa aholi yashash joylarini dushmanidan ozod qilish uchun olib borilgan janglarda matonat ko‘rsatdi. Janglardan birida yana yarador bo‘lib gospitalda davolandi. Tajribali jangchi tez orada safdoshlari oldiga qaytib xizmatini davom ettirdi. Germaniya ustidan qozonilgan g‘alabadan so‘ng Xudoyqul ota Yaponiyaga qarshi urushda ham qatnashib, ularni ham tor-mor etishda faol qatnashdi.

Urush tugagach Xudoyqul ota ona shahri Beko-

bodga qaytdi. Otaxon urushdan so‘ng bir oz Bekobod sement zavodida, keyinchalik 1948-yilning yanvaridan O‘zbekiston metallurgiya zavodining Marten sexida po‘lat erituvchi yordamchisi vazifasida ishladi. So‘ng prokat sexining tunika chiqarish uchastkasida elektrgazpayvandlovchi vazifasiga ishga o‘tdi. 1950-yillarda zavodning Temir yo‘l sexida poezd tuzuvchi vazifasida mehnat qildi. Bu sexda 1980-yilgacha pensiyaga, chiqqunga qadar samarali mehnat qildi.

Janggohlardan omon qaytib, fidokorona mehnati bilan yurt ravnaqiga hissa qo‘shgan bunday insonlarning xotirasi o‘chmaydi. Olamdan o‘tganlar xotirasini unutmaslik, oramizdagi insonlarni, ayniqsa, keksa kishilarni qadrlash har birimizning burchimizdir. Xotira va qadrlash kuni sharofati bilan biz bu burchimizni yanada teranroq his etmoqdamiz. Zero biz ajdodlarimiz bilan har qancha faxrlansak arziydi.

Ismat DIYOROV.

Hayot qonuniyatiga ko'ra, vaqt o'tishi bilan ko'p narsa unutiladi, esdan chiqadi. Lekin bu yorug' dunyoda ulug' bir haqiqat borki, u hech qachon o'zgarmaydi, hech qachon eskirmaydi. Ya'ni, odamlar qalbida ota-onalar, qarindoshlar, do'stlar, hamkasblar va Vatan va xalqning baxtu saodati yo'lida mardlik va jasorat ko'rsatgan insonlar xotirasi hamisha barhayot yashaydi.

Bu maqolamizda hamkasblar va hamkorlar xotirasini yodga oldik.

Kombinatimizning ijroiya apparatida turli lavozimlarda uzoq yillar ishlagan Yunusboy Yusupov, Olimjon Qurbonov, matbuot xizmatining ijtimoiy tarmoqlar bo'yicha muharriri Sheroy Shukuraliyevni chuqur qayg'u bilan eslaymiz. Yaqinginda oramizda bo'lgan bu insonlar endilikda safimizda yo'q. Bu insonlar "Metallurg minbari" gazetasi jamoatchilari ham edilar. Ularning ijodiga mansub ko'plab turli mavzulardagi maqolalar

ko'pchilikka manzur edi. Shuningdek, ularning bevosita yordamlari, maslahatlari asosida ham o'qimishli maqolalar tayyorlaganmiz.

O'zbekiston metallurgiya zavodida ko'p yillar bosh direktor bo'lgan Rixsivoy Yusupov zo'r metallurg bo'lish bilan birga gazeta-mizga ko'plab maqolalar yozgan edi. Hattoki yaxshigina she'rlar ham bitardi. U kishi bilan hamkor-

likda "O'zmetkombinat"ning ikkinchi yuksalish davri haqida gazeta-mizga turkum maqolalar tayyorlanib, kombinatning bu davrdagi hayotining tarixda qolishida muhim manba bo'lib qoldi.

Ustoz jurnalist Tursunali Usmonov "Metallurg minbari" gazetasining tashkilotchisi va birinchi muharriri bo'lgan. T. Usmonovning har bir maqolasini o'qir ekansiz, uning o'tkir nigohidan har qanday voqealar chetda qolmaganligini bilib olasiz. Tursunali aka tajribali ijodkor, qolaversa qalami o'tkir jurnalist ekanligini yana bir bora yodga olamiz.

EPES kran boshqaruvchisi, shoir va jamoatchi muxbir Orifjon Nomozov gazeta-mizda maqola va she'rlari bilan metallurqlar e'tiborini qozonganlardan biri edi.

Afsuski u ham Sheroy Shukuraliyev kabi yosh vafot etdi.

Ustoz jurnalist Tursunali Usmonov, (suratlarda) yaqin hamkorlarimiz Yunusboy Yusupov, Rixsivoy Yusupov, Olimjon Qurbonov, metallurg va shoir Orifjon Nomozov, hamkasbimiz Sheroy Shukuraliyevlarning porloq xotirasi doimo biz bilan birga bo'ladi. Ilohim, oxiroti obod bo'lsin ularning!

Albatta, hayotiy dunyoda yashab, xalqning xizmatida kamarbasta bo'lib, foni dunyodan rihlat qilganlarni eslash barchamizga lozim vazifa hisoblanadi. Zero, o'tganlarni eslash va ularga istig'for aytish, qabrlarini ziyorat qilish va ularning haqlariga duolar qilish ham-mamizning insoniy burchimizdir.

Ismadiyor MAMATQULOV.

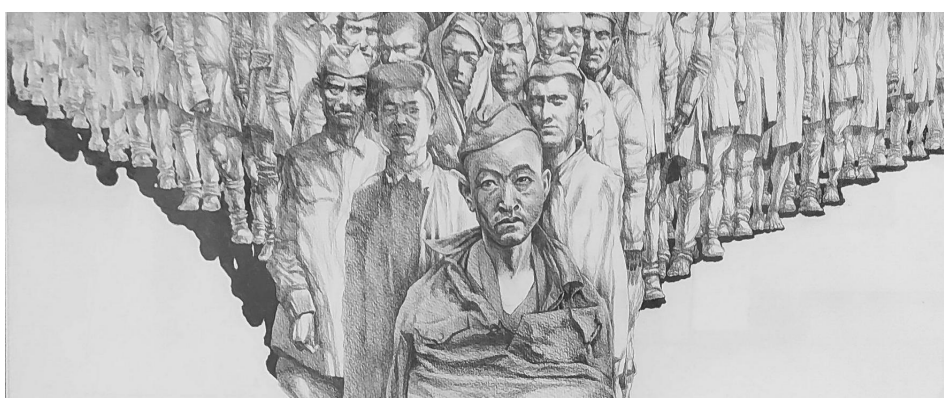

O'ZBEK ASKARLARI QAHRAMONLIGI

Remko Reyding – niderlandiyalik tadqiqotchi jurnalist, bundan 25 yil yil oldin Gollandiyaning Amersfort shahri yonidagi o'rmonda 2-jahon urushidan qolgan harbiy asirlar qabristoni borligi haqida xabar topadi. Yosh tadqiqotchi bu qabristonni o'rganishni boshlaydi. Keyinchalik uning izlanish va o'rganishlari natijasida bu qabristonda Amersfort konslageri mahbuslari, aynan 101 nafar "Noma'lum askar" toshi ostida 101 nafar o'zbek mahbus askarlari dafn etilgani aniqlandi. Shunday qilib, butun dunyo 1941-yilda Smolensk ostonasida asir tushgan Gollandiyaga maxsus poezdda olib kelingan 101 nafar o'zbek askari qahramonligi haqida xabardor bo'ladi.

Ularni natsistlarning g'oyaviy rahnamosi – Gebbelsning shaxsiy topshirig'iga binoan, nemis askarlari "yovvoyi xalqlar" bilan qanday kurashayotgani haqidagi targ'ibot filmini suratga olish uchun tayyorlashadi. Gitlarning Sovet Ittifoqini yashin tezligida bosib olishga qaratilgan rejasi barbod bo'lgach, ushbu film nemis askarlarining tushkun ruhini ko'tarishi, raqiblarning "qanchalik nochor va insoniylikdan yiroq" ekanini ko'rsatishi lozim edi. Ammo bu reja amalga oshmagan.

Konslagerning chor atrofi tikonli simlar bilan o'ralgan ochiq osmon ostida kuzning yomg'irli va sovuq kunlarida yurtdoshlarimizga necha kunlab ovqat berilmay, g'ayriinsoniy sharoitlar-

da saqlangan. Ular kunduzi tog'da tosh maydalash va tashishga majburlanib, kechasi uxlashga imkon berilmasdan, shafqatsiz kaltaklangan, tinimsiz xo'rlangan. Kunlardan bir kuni lagerga nemis generallari boshchiligidagi fashist amaldorlari, shuningdek, kino operatorlari va rejissyorlardan iborat katta bir ijodiy guruh keladi.

Shu munosabat bilan ozoda va sarishta liboslardagi ko'rkam ko'rinishli fashist ofitserlari ezilgan va azoblardan bukchayib qolgan juldur kiyimlardagi o'zbeklar qarshisida saf tortadi. Chiroqlar yonadi, kino kameralari ishga tushadi. Moshinada yangi yopilgan, hidi yoqimli ufurib turgan issiq nonlar olib kelinadi. Nemis ofitseri o'ziga novvoy uzatgan bulkani olib, devordan ichkariga, o'zbek asirlari tomonga uloqtiradi.

Fashistlarning fikricha, "inson qatorida ko'rilmaydigan", lagerdagi "sharoitlar" tufayli esa odamiylik qiyofasini ham yo'qotayozgan och-nahor va xastahol asirlar o'zaro non talash-

ib, kinobop tomosha ko'rsatishlari kerak edi. Bu, o'z navbatida, Gitlarning nemislar – oliy irq, boshqa millatlarda esa insoniylikka xos zig'ircha ham xislat yo'q, degan manfur g'oyasini tasdiqlab berardi. Ammo, bunday bo'lmaydi.

Atrofga jimjitlik cho'kadi. Bir muddatdan keyin asirlardan biri yerda yotgan nonni qo'lga olib, uch marta o'padi va ko'ziga surtadi. So'ng nonni o'zbeklarning yoshi

ulug'iga olib boradi. U nonni bo'laklab, barchaga birdek taqsimlab mahbuslarga uzatadi.

Yoshi katta askar oxirgi bo'lakni o'ziga oladi. O'zbek asirlari shoshmasdan, odob bilan nonni yeyishadi. Oxirida Xudoning ne'mati uchun shukronalik fotihasi o'qiladi.

Bu ssenariy fashistlar taxmin qilgandek yakun topmaydi. Oqibatda yurtdoshlarimiz jazolanadi. Ularning 24 nafari qishda ochlik va sovuqdan, kasallikdan vafot etadi. Tirik qolganlarning hammasi o'rmonga olib borilib, otib tashlanadi.

Biz tinch va osoyishta zamonda yashayapmiz. Bunga o'z hissasini qo'shgan shunday qahramonlar jasorati hamda matonati, metin irodalari oldida bosh egamiz. El-yurtimizning erki va ozodligi, baxtu saodati uchun hayotini qurbon qilgan vatandoshlarimiz xotirasi hamisha barhayotdir.

QUTLUG' YOSHING MUBORAK, ONA SHAHRIM!

ASOSIY KARVON YO'LLARI O'TGAN

Bekobod qadim zamonlardan boshlab ajdodlarimiz yashab kelgan muqaddas zamindir. Tarixdan ma'lumki, Sirdaryo bo'yida insonlar melodan avvalgi mezolit davrida ham yashagan.

Bu go'sha eramizning XV-XVI asrlarida ancha taraqqiy topgan qo'rg'on, shahar sifatida mavjud bo'lganligini ko'rsatuvchi faktlar ham borki, bu dalilni Zahiriddin Muhammad Boburning butun dunyoga mashhur ensiklopedik asari "Boburnoma" sahifalarida ham uchratishimiz mumkin. "Boburnoma" asarining 88-sahifasida "Tonglasi Xo'jand suyini Xoslar to'g'risidin muz ustidin o'ttuk. Suvdin o'tub tunqotib, Piskentga kelduk" jumalari borki, bu fikr XV-XVI asrlarda Bekobod va unga yaqin joylarda qaynoq hayot mavjud bo'lganligini yana bir bor isbotlaydi.

Tarixiy dalillar shuni ko'rsatadiki, qadimda Farg'ona vodiysi shahar va qishloqlarini Toshkent vohasi bilan, boshqacha qilib aytganda, sharqni g'arb bilan, shimol bilan bog'laydigan asosiy karvon yo'llari mana shu Bekobod shahri hududidan o'tgan. Bu yo'llar yoqasiga qurilgan manzillarda baland tepalik qurilib, uning yuqori qismiga kechalari mash'alalar yoqib qo'yilgan. Bu mash'alalar karvon uchun mayak vazifasini bajargan. Qizig'i shundaki, bunday tepaliklarni bundan 30-35 yil muqaddam Bekoboddan Toshkentga samolyot bilan borgan odam bemalol kuzatishi va ular orasidagi masofaning deyarli teng ekanligini sezishi mumkin edi. Afsuski, keyingi yillardagi siyosat, sug'oriladigan yerlarni kengaytirish borasidagi ishlar ana shu noyob tepaliklarni – tariximizning tilsiz guvohlarini surib tashlanishiga va paxta ekiladigan ekinzorlarga aylantirilishiga olib keldi.

BEKLAR OBOD QILGAN JOY

Bekobod so'zining ma'nosi beklar obod qilgan joy demakdir. Xalq orasidagi gaplarga qaraganda O'ratepa hokimi bu qishloqqa suv chiqarish uchun 40 ta bekni shu taraflarga yuborgan. Beklar boshchiligida shu yerda yashayotgan odamlarning hammasi bir bo'lib hozirgi "Buloqariq" deb nomlangan ariqni qazishibdi va suv keltirishibdi. Suv kelishi bilan dehqonchilik rivojlana boribdi va qishloq Bekobod nomini olibdi. Bekobod qishlog'i bunday nomlanishining asosiy sababi qishloqqa obihayot olib kelgan Buloqariq bilan bog'liqdir. O'sha davrdagi Bekobod qishlog'i "Buloqariq"ning ikki tarafiga joylashgan edi.

SHAHAR VUJUDGA KELISHINING BOSHLANG'ICH NUQTASI

Tarixdan ma'lumki, Rossiya 1865-yilda O'rta Osiyoni to'la bosib oldi va o'zining mustamlakasiga aylantirdi. Bu o'lkadagi boyliklarni tezroq qo'lga kiritishning, Rossiyaga eltishning birdan-bir yo'li Rossiyani O'rta Osiyo shaharlari bilan tutashtiruvchi temir yo'l qurish edi. Shuning uchun Rossiya hukumati 1890-yildayoq Kaspiy dengizi bo'yidagi ruslar qurgan Krasnovodsk shahridan Turkiston o'lkasi shaharlariga temir yo'l tortib kelish ishlarini boshlab yubordilar va 1899-yilda temir yo'l oldin Samarqand, so'ngra Farg'onaga tortib kelindi.

Hozirgi Bekobod shahri hududiga temir yo'l kirib kelishi va bu yerda Xilkovo stansiyasining qurilishi Bekobod shahri vujudga kelishida boshlang'ich nuqta bo'lib xizmat qildi desak, unchalik xato bo'lmaydi.

Chor hukumati ma'murlari kanallar qazish cho'l va yarimcho'l yerlarni bu o'rinda, xususan, Dalvarzin cho'lining va Mirzacho'lining unumdor yerlariga kanallar qazib, suv olib borish uchun ish boshlandi. Tekin, arzon ish kuchini yollash, boshqacha qilib aytganda, mahalliy aholini yollash yo'li bilan ishlatish hisobiga 1914-yilda "Knyaz ariq" deb nom olgan (o'sha vaqtda kanal qurilishiga rahbarlik qilgan knyaz Konstantin Konstantinovich nomini olgan bo'lishi ehtimoldan xoli emas) kanal hamda "Xos yoz" deb nom olgan kanallar vujudga keldiki, bu kanallar suvi yetib borgan joylarda yangi-yangi rus qishloqlari vujudga kelib, bu qishloqlarda yashayotgan, Rossiyadan ko'chib kelganlar dehqonchilik va chorvachilik bilan shug'ullandilar.

O'sha davrda Mirzacho'l vohasida vujudga kelgan bunday qishloqlarga misol sifatida Konnogvardeyskiy, Alekseevskiy, Verxno-Volinskiy, Nijne-Volinskiylarni, Dalvarzin cho'l vohasida vujudga kelgan Stretinskiy, Kolpakova kabi posyolkalarni ko'rsatish mumkin.

Kichik korxonalar qurib, o'lkadan tayyor mahsulot olib ketish maqsadida chor ma'murlari tabiiy resurslar mavjudligini hisobga olib, qura boshlagan Bekobod qishlog'i yonidagi sement tayyorlovchi zavodni 1914-yilda ishga tushirishga muvaffaq bo'lishdi. Kichik sanoat korxonalari va rus tilida so'zlashuvchi posyolkalarning vujudga kelishi bu joylarga ko'plab rus va rusiy zabon aholining ko'chib kelishiga imkon tug'dirdi.

BEKOBOD QISHLOG'I TUMAN MARKAZI BO'LDI

1926-yilda Bekobod qishlog'i markazi bo'lgan tuman tuzildi va o'z-o'zidan tuman Bekobod nomini oldi: Bekobod tumanining markazi bo'lgan Bekobod qishlog'i tuman tuzilmalari, ya'ni umumiy ovqatlanish, sotsial, kommunal xo'jalik, madaniy-maishiy xizmat, maorif, pochta, aloqa xizmatlarining vujudga kelishi bilan tezda rivojlanish sari yo'l tutdi. Aholi soni tezlik bilan o'sa bordi va urushgacha bo'lgan davrda 8000-9000 kishi atrofida aholi yashovchi, sanoati mavjud shahar tusini olgan yirik posyolkaga aylangan edi.

1926-yil 26-iyun kuni O'rta Osiyo va O'zbekistondagi to'ng'ich korxonalardan biri – Xilkovo sement zavodi ishga tushganligi, birinchi mahsulot chiqarilganligi haqida xabar tarqaldi. O'sha vaqtlarda zavod ombori yonida

quvvati soatiga 1000 kilovatt bo'lgan 1908-yilda chiqarilgan bug' turbinasi bilan ishlaydigan elektrostansiya ham qurilgan edi.

"FARHOD VA SHIRIN"

Ikkinchi jahon urushi boshlanganidan keyin fashistlar Germaniyasi vaqtincha bosib olgan viloyatlardan O'zbekistonga ko'pgina korxonalar ko'chirib keltirildi. Ularni tezda ishga tushirish uchun katta elektr quvvati talab qilinardi. Shuning uchun ham O'zbekistonda gidro-elektrostansiyalar qurish to'g'risida qaror qabul qilindi. Bu qurilishlar jumlasiga kirgan Farhod GESini qurish 1943-yilda boshlab yuborildi.

Bekobod qishlog'i yaqinida qurilayotgan gidroelektrostansiyaga afsonaviy Farhod nomining berilishiga sabab, soyning nomi Shirinsoy deb atalishi bo'lsa, ikkinchidan Alisher Navoiyning "Farhod va Shirin" dostonidagi Farhod obrazi talqinidagi jasorat va xalqqa suv chiqarib berish maqsadida amalga oshirilgan fidokorona va qahramonlarcha mehnat namunasi asos bo'lgan bo'lishi mumkin. Chunki Farhod GESi qurilishida O'zbekistonning turli viloyatlaridan safarbar qilingan 70 ming kishilik quruvchilar armiyasining har bir ishtirokchisi Sirdaryoning yangi o'zanini kavlashda haqiqatan ham Farhodlar singari chinakamiga qahramonlik namunalarini ko'rsatdilar.

BEKOBOD SHAHARGA AYLANDI

Urush davrida yirik sanoat korxonasi bo'lmish O'zbekiston metallurgiya zavodida 1944-yil 5-mart kuni birinchi o'zbek po'lati tayyorlandi. Zavod ishga tushirilgandan keyin, Bekobod posyolkasini shahar, deb nomlanishi uchun barcha shart-sharoitlar yetilgan edi va shuning uchun ham Respublika hukumati 1945-yil 7-may kuni Bekobodni viloyatga bo'ysunuvchi shahar, deb e'lon qildi.

Dastlabki yillarda 7 mingga yaqin kishi yashagan. Aholiga 1 ta ambulatoriya va 1 shifoxonada 5 nafar feldsher xizmat ko'rsatgan. 8 ta maktabda 3 mingga yaqin o'quvchi o'qigan. Metallurgiya va sement zavodlari, Farhod GESi va ularga xizmat ko'rsatuvchi avtokorxonalar ishlagan.

Yillar o'tishi bilan Bekobod O'zbekistonning eng yirik shaharlaridan biriga aylanib bordi. "O'zmetkombinat" AJ, "Bekobodsement" AJ shaharning eng yirik sanoat korxonalari hisoblanadi. Shuningdek, shaharda boshqa sanoat korxonalari, turli tashkilotlar, yuzlab tadbirkorlar faoliyat ko'rsatmoqda.

Matluba XOJIMURODOVA
tayyorladi.

FAVQULODDA VAZIYATLARDAN MUHOFAZA QILISH VA FUQARO MUHOFAZASI OYLIGIDA

BILIM VA KO'NIKMALAR MUSTAHKAMLANDI

Joriy yilning 15-martidan 15-apreligacha "O'zmetkombinat" AJda "Favqulodda vaziyatlardan muhofaza qilish va fuqaro muhofazasi oyligi" o'tkazildi. Oylik davomida kombinat tamonidan ishlab chiqilgan chora-tadbirlar rejasiga asosan ishlar tashkil etildi.

Tarkibiy bo'linmalarda Favqulodda vaziyatlarning oldini olish maqsadida yong'in xavfsizligi choralari yanada kuchaytirildi. Jumladan bo'linma va uchastkalarda favqulodda chiqish eshiklari, binolardan evakuatsiya qilish sxemalari va favqulodda holatda yig'ilish joylari, fuqaro muhofazasi himoya inshootlari, birlamchi o't o'chirish vositalari, yong'in-himoya xabarlovchilari va yong'inni avtomatik o'chirish tizimlarining ishchi holati tekshirishdan o'tkazildi. Yong'inga qarshi suv ta'minoti (gidrant, sig'im, suv havzalari, ichki yong'in kranlari) soz holatga keltirildi.

Shuningdek, bino va inshootlar va unga tutash hududlar yonishga moil bo'lgan begona o'tlar, qurigan o'simliklar va chiqindilardan tozalandi.

"O'zmetkombinat" AJ ob'ektlarining yong'in xavfsizligini ta'minlashni tashkil etish bo'limi xodimlari tomonidan kombinat markaziy laboratoriyasi, Mexanika-ta'mirlash va Xalq iste-

moli mollari ishlab chiqarish bo'linmalarida hamda Quyuv-prokatlash majmuasida ishchi-xodimlar bilan favqulodda vaziyatlarning oldini olish va yong'in xavfsizligi qoidalariga rioya qilish bo'yicha targ'ibot va tashviqot ishlari olib borildi.

Unda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan tabiiy va texnogen xususiyatli favqulodda vaziyatlarda harakat qilish bo'yicha maxsus yong'in o'chirish avtomobillari va birlamchi yong'in

o'chirish vositalari ko'rgazmali namoyish etildi.

Ushbu tadbirlarda, ishchi-xodimlarning fuqaro muhofazasi yo'nalishi bo'yicha bilim va ko'nikmalari mustahkamlandi.

Diyor NOMOZOV,

"O'zmetkombinat" AJ ob'ektlarini yong'indan muhofaza qiluvchi Yong'in xavfsizligi bo'limi katta inspektori, katta leytenant.

Javlon UMIRZOQOV, inspektor, serjant.

2025-YIL - "ATROF-MUHITNI ASRASH VA "YASHIL" IQTISODIYOT YILI"

TABIATNI ASRASH HAR BIRIMIZNING BURCHIMIZ

Ekologiya, atrof-muhitni asrash va oziq-ovqat xavfsizligi, iqlim o'zgarishi, suv bilan bog'liq muammolarning oldini olish bugungi kunning dolzarb masalalaridir. Dunyoda yuz berayotgan muammolar dunyo hamjamiyati oldiga yangidan-yangi vazifalarni qo'yimoqda. Jahon yalpi ichki mahsuloti, aholi sonining o'sishi, insoniyatning atrof-muhitga salbiy ta'siri va global energiya resurslarining cheklanayotgani ekologik muammolarning kuchayishiga sabab bo'lmoqda.

Bu ekologik muammolarni hal qilishga har birimiz ozmi, ko'pmi o'z hissamizni qo'sha olamiz. Oddiy misol. Ko'chalarni, uyimizni obodonlashtirish va ko'kalamzorlashtirish, chiqindilarni belgilangan joyga tartib bilan tashlash, suvni tejash orqali ham biz tabiatni asrashda, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda foydali ish qilgan bo'lamiz. Bu bilan biz farzandlarimiz, nabiralarimiz, kelajak avlod uchun xayrli ishni amalga oshiramiz.

Bu borada shahrimizning Shirin va Bobur mahallalarida ma'lum ishlarni amalga oshirmoqdamiz. Bu mahallalarda ham muammoli, yillar davomida to'plangan chiqindilar ko'pchilikning e'tiroziga sabab bo'layotgan edi. Bu muammolarni hal qilish uchun chiqindilarni tozalash bo'yicha obodonlashtirish idorasiga, shirkatga va chiqindilarni to'plab, olib ketuvchi MCHJga Xalq deputatlari Bekobod shahar Kengashi deputati sifatida so'rovnoma jo'natdim. Navro'z bayrami oldidan ular ko'p yillik to'plan-

gan chiqindilarni tozalab mahallalarning bu muammosini hal qilib berishdi.

Hozir aholi tomonidan tashlanadigan chiqindilar uchun ko'p joylarga maxsus idishlar qo'yildi. Biroq ularning samaradorligi aholining ekologik madaniyatiga bog'liq. Afsuski, ba'zi joylarda bu

idishlardan noto'g'ri foydalanish, chiqindilarning ajratilmasdan tashlanishi kuzatilmoqda.

Maishiy chiqindilar ichida ovqat qoldiqlari ko'p. Hatto nonlar bor. Bolalarning pamperslari bilan ovqat va nonlar qo'shib ketmoqda. Bundan holat xalqimiz qadriyatlariga aslo to'g'ri kelmaydi. Avalambor oziq-ovqatlarni uvol qilmaslik, isrofgarchilik qilmaslik kerak. Biroq uvoldan qo'rqmaydiganlar isrofgarchilik qilish-

moqda. Shuning uchun chiqindilar tashlanadigan plastik, qog'oz va boshqa chiqindi idishlari bilan birga ovqat qoldiqlariga alohida chiqindi idishi qo'yilishi fursati allaqachon kelgan deb o'ylayman. Shunda bu idishlarda to'plangan oziq-ovqat qoldiqlari qo'y va mol boqadigan-

lar uchun tayyor ozuqa bo'ladi. Faqat ularning sanitariya holatini yaxshilash kerak. Aks holda ovqat qoldiqlari ichiga yomon narsalar tushib qo'y va mollarni kasal qilib qo'yishi mumkin.

Buni o'zim yashaydigan ko'p qavatli uydin boshlamogchiman. Bu eksperiment yaxshi chiqsa boshqa joylarda ham bu uslubni qo'llasa bo'ladi.

Shahar mahallalarida tozalikni saqlash uchun nafaqat maxsus idishlar, balki aholining ekologik ongini oshirish ham muhim. Chiqindilarni saralash va qayta ishlash madaniyatini shakllantirish, muntazam tozalash ishlari va jamoatchilik nazoratini kuchaytirish orqali ko'chalar yanada ozoda va obod bo'lishi mumkin.

Shuning uchun ham aholining ekologik madaniyatini oshirishga, isrofgarchilik va uvolning oldini olish uchun saylovchilarim o'rtasida targ'ibot ishlarni olib borayapmiz.

Qadrli hamshaharlar va metallurglar! Tabiatni asrash har birimizning burchimiz ekanini unutmaylik!

Marhabo XALIKOVA,

"O'zmetkombinat" AJning Ovqatlanish kombinati direktori, Xalq deputatlari Bekobod shahar Kengashi deputati.

MANFAATLAR TO'QNASHUVI

DAVLAT VA JAMIYATGA KATTA ZARAR KELTIRADI

Davlat va jamiyatga katta zarar keltiradigan illatlardan biri – manfaatlar to'qnashuvidir. U bor joyda sohalar rivojlanish o'rniga, orqaga ketadi, adolatsizlik bo'ladi, o'zaro ishonch so'nadi, mutaxassislar salohiyati ro'yobga chiqmaydi. Manfaatlar to'qnashuvi murakkab va ko'p qirrali tushuncha bo'lib, umume'tirof etilgan xalqaro hujjatlarda, xorijiy va milliy qonunchilikka asosan davlat boshqaruvi va korporativ faoliyatda korrupsiyaga qarshi kurashish tufayli uchraydi.

Manfaatlar to'qnashuvi – shaxsning shaxsiy manfaatdorligi uning o'z lavozim yoki xizmat majburiyatlarini lozim darajada bajarishiga ta'sir ko'rsatayotgan yoxud ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan hamda shaxsiy manfaatdorlik bilan fuqarolarning, tashkilotlarning, jamiyatning yoki davlatning huquqlari, qonuniy manfaatlarini o'rta-sida qarama-qarshilik yuzaga kelayotgan yoki yuzaga kelishi mumkin bo'lgan vaziyat. Manfaatlar to'qnashuvi asosan urug'-aymoqchilik, mahalliychilik, tanish-bilishchilik, shafelik, do'st-lar yoki ishonchli shaxslarga noqonuniy imtiyozlar taqdim etish va tashkilot xodimi boshqa shaxs yoki guruh manfaatlariga ustuvor ahamiyat qaratishi kabi ko'rinishlarda uchraydi. Manfaatlar to'qnashuvining ijtimoiy xavfliligi, uning ayrim ko'rinishlarining asosida fuqarolarning huquqlariga yoki qonun bilan qo'riqlanadigan manfaatlariga yoxud davlat yoki jamoat manfaatlariga jiddiy ziyon yetkazilishiga sabab bo'lishidadir. Bu o'z navbatida korrupsiyaga oid jinoyatlar, masalan, hokimiyatni yoki mansab vakolatini suiiste'mol qilishi yoki xizmat doirasidan chetga chiqish, hokimiyat harakatsizligi, mansab soxtakorligi uchun javobgarlikni keltirib chiqarishi mumkin. O'z vaqtida bunga qarshi keskin kurashilsa, ya'ni manfaatlar to'qnashuviga chek qo'yilsa, korrupsiya barham topadi, ish faoliyatida o'zgarish, rivojlanish bo'ladi.

Prezidentimiz tomonidan 2024-yil 5-iyun kuni imzolangan "Manfaatlar to'qnashuvi to'g'risida"gi Qonun bilan manfaatlar to'qnashuvining oldini olish va tartibga solishning aniq tartibi belgilandi. Eng muhimi, mazkur hujjat bilan manfaatlar to'qnashuvini o'z vaqtida aniqlash va bunday vaziyatning oldini olishga qaratilgan xabarnoma

va deklaratsiya berish mexanizmlari mustahkamlab qo'yildi.

Birinchidan, xodim bevosita rahbariga, rahbarlar esa korrupsiyaga qarshi ichki nazorat tuzilmalarga yoki kadrlar bo'linmalariga xabar berib, ushbu manfaatlar to'qnashuvini tartibga solish choralari ko'radi. Ya'ni, bunda xodim o'zi uchrab turgan mavjud manfaatlar to'qnashuvi vaziyatini tartibga soladi.

Ikkinchidan, korrupsiyaga qarshi kurashish bo'linmalari yoki kadrlar bo'linmalari manfaatlar to'qnashuvini aniqlaydi. Bunda xodimda kela-jakda vujudga kelishi mumkin bo'lgan ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi aniqlanadi.

Buning uchun muntazam ravishda ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi to'g'risidagi deklaratsiyalar, davlat xaridi takliflari, komissiya bayonnomalari, shartnomalar, tijorat tashkilotlarining affillangan shaxslari ro'yxatlari, jismoniy va yuridik shaxslar murojaatlari hamda yagona interaktiv davlat xizmatlari portali tadbirkorlarni ro'yxatdan o'tkazish moduli, Qimmatli qog'ozlar markaziy depozitariysi manbalari o'rganiladi. Shundan so'ng, aniqlangan ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvi vaziyatidan kelib chiqib, ularni tar-

tibga solish choralari ko'riladi.

Aytish joizki, hujjat bilan manfaatlar to'qnashuvi holatlarining oldini olish bo'yicha cheklovlar ham belgilandi. Xususan, Qonunda biri boshqasiga bo'ysunuvchi yoki biri boshqasining nazoratidagi tashkilotlarda o'rindoshlik bo'yicha ishlashi manfaatlar to'qnashuviga sabab bo'lishini inobatga olgan holda, bunday tartibda ishlash taqiqlandi.

Yana bir muhim masala. Agar davlat xizmatchisi tomonidan o'zi nazorat qiladigan obyektlarda yaqin qarindoshi ishlaydigan bo'lsa, ushbu holatning oldini olish uchun xodim bu haqida manfaatlar to'qnashuvi deklaratsiyasida ko'rsatishi va yaqin qarindoshiga taalluqli masalalar bo'yicha nazoratni amalga oshirmaslik choralari ko'rish lozim.

Mazkur holatlar to'g'risida xabar berilmagan yoki tartibga solinmagan taqdirda Ma'muriy javobgarlik to'g'risidagi kodeksga asosan manfaatlar to'qnashuvi haqida xabar bermaganligi uchun bazaviy hisoblash miqdorining 3–5 baravarigacha jarima belgilandi. Ushbu xabarlar tartibga solinmagan taqdirda mansabdor shaxsga bazaviy hisoblash miqdorining 5–10 baravarigacha jarima qo'llanishiga sabab bo'ladi. Umuman olganda, mazkur Qonun davlat organlari va mahalliy davlat hokimiyati organlari, davlat muassasalari, davlat unitar korxonalari, davlat maqsadli jamg'armalari, shuningdek ustav fondida davlat ulushi 50 foiz miqdorda va undan ortiq bo'lgan aksiyadorlik jamiyatlarida manfaatlar to'qnashuvining oldini olish, aniqlash va tartibga solishning samarali mexanizmlarini joriy etish, uning huquqiy oqibatlarini aniq belgilash hamda mamlakatimizning korrupsiyaga oid xalqaro reytingdagi ko'rsatkichlarini oshirishga xizmat qiladi.

To'lqin XOJIYEV,
"O'zmetkombinat" AJning
Kuzatuv kengashi huzuridagi
Komplaens xizmati boshlig'i.

JINOIY FAOLIYATDAN OLINGAN DAROMADLARNI LEGALLASHTIRISH

SOHADA AMALGA OSHIRILAYOTGAN ISHLAR

Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish - pul mablag'lari yoki boshqa mol-mulk jinoiy faoliyat natijasida topilgan bo'lsa, ularni o'tkazish, mulkka aylantirish yoxud almashtirish yo'li bilan ularning kelib chiqishiga qonuniy tus berishdan, xuddi shuningdek bunday pul mablag'larining yoki boshqa mol-mulkning asl xususiyatini, manbaini, turgan joyini, tasarruf etish, ko'chirish usulini, pul mablag'lariga yoki boshqa mol-mulkka bo'lgan haqiqiy egalik huquqlarini yoki ularning kimga qarashliligini yashirishdan yoxud sir saqlashdan iborat bo'lgan, jinoiy jazolanadigan ijtimoiy xavfli qilmish hisoblanadi. Jinoyatning obyekti respublika iqtisodiy faoliyatining manfaatlarini, jamoat xavfsizligi hisoblanadi.

Obyektiv tomondan esa jinoyat yuqorida ko'rsatilganidek, noqonuniy topilgan daromadlar o'tkazish, aylantirish, almashtirish va boshqa usullar orqali amalga oshiriladi. Shunday ekan jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish iqtisodiyotning turli tarmoqlariga ta'sir ko'rsatadigan murakkab jarayon bo'lib, unga qarshi kurash choralariga, jumladan, ushbu salbiy hodisaning oldini olishga qo'yiladigan talablarni sezilarli darajada oshiradi. O'z navbatida, jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashishni huquqiy ta'minlash moliyaviy, bank, bojxona munosabatlarini tartibga soluvchi, jinoiy

faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish maqsadida kompaniyalarni litsenziyalash va ro'yxatdan o'tkazish tartibini belgilovchi qonunlar va qonunosti hujjatlari tizimi orqali amalga oshiriladi. Ko'pgina mamlakatlarda jinoiy daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish bo'yicha huquqiy chora-tadbirlar uchun o'ziga xos asos bo'lib xizmat qiluvchi "namunali" qonunlar mavjud. Jumladan, yurtimizda jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish sohasi hozirgi paytda 2004-yil 26-avgustdagi "Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga,

terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish to'g'risida"gi qonun, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 20-sentabrdagi Jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurash bo'yicha idoralararo komissiyani tashkil etish to'g'risida"gi PQ-3947-sonli qarori hamda boshqa ushbu sohada gi normativ-huquqiy hujjatlar bilan tartibga solinib kelinmoqda.

Zero, ushbu masalada jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish bo'yicha moliyaviy choralar ishlab chiquvchi guruh (Financial Action Task Force on Money Laundering – FATF) 2020-yilda O'zbekistonga tashrif buyurishi va baholashi ham muhim ahamiyat kasb etdi. Ushbu o'zgarishlardan so'ng Prezidentimiz tomonidan 2021-yil 28-iyunda qabul qilingan PF-6252-son farmoniga ko'ra, yurtimizda jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashti-

rishga, terrorizmni moliyalashtirishga va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirishga qarshi kurashish milliy tizimini rivojlantirish strategiyasi tasdiqlandi. Unga muvofiq, jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirishga qarshi kurashish sohasida ishtirok etuvchi vazirlik va idoralar ro'yxati belgilandi, har uch yilda bir marta milliy darajada jinoiy faoliyatdan olingan daromadlarni legallashtirish, terrorizmni moliyalashtirish va ommaviy qirg'in qurolini tarqatishni moliyalashtirish bilan bog'liq tavakkalchiliklarni baholash tartibi joriy qilindi hamda Bosh prokuratura huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamentining axborotni to'plash va unga ishlov berish bo'limi negizida yuridik shaxs maqomiga ega bo'lmagan Xavflarni baholash markazi tashkil qilinib, uning asosiy vazifalari belgilab qo'yildi.

Artyom SHOMESOV,
Korporativ xavfsizlik va
resurslarni himoya qilish
departamenti direktori.

“GURUCH KURMAKSIZ BO‘LMAYDI”

Kombinatda o‘z vazifasini sidqidildan bajarib, halol mehnat qilayotganlar ko‘p. Biroq “Guruch kurmaksiz bo‘lmaydi” deganlaridek o‘z nomiga dog‘ tushirayotganlar ham uchrab turganligi achinarlidir. Undaylar harom yoki halolga e‘tibor ham qilmay noqonuniy bo‘lsa-da daromad topishga intilib, kombinat mulkiga ham ko‘z olaytirishadi. Yaqinda, joriy yilning 21-yanvar kuni kombinatimizda ana shunday achinarli holat sodir bo‘ldi.

Shu kuni G‘ani Jasurov rangli metallarni yashirincha kombinat hududidan tashqariga olib chiqmoqchi bo‘ladi. Bu mahsulotlarni olib chiqishning turli yo‘llarini o‘ylab ko‘radi. Biroq uni istagancha bemaol olib chiqishning yaxshi yo‘lini topa olmaydi. Oxiri tavakkal qilib mis kabelini qorovullarga bildirmay

kiyimlarining ichida olib chiqishga qaror qiladi.

U soat 01.30 larda “O‘zmetkombinat” Ajga qarashli 4-son nazorat o‘tish joyidan chiqayotgan vaqtida harbiy qism xodimlari tomonidan tekshiriladi. Shunda uning kiyimlarining ichida, qorin qismiga o‘rab olingan umumiy qiymati 294 000 so‘m bo‘lgan yetti kilogramm mis kabelarini yashirincha olib chiqmoqchi bo‘lganligi aniqlandi.

Natijada oson daromad olish o‘rniga sud kursisida o‘tirishiga to‘g‘ri keldi. Sud majlisida huquqbuzar tariqasida so‘roq qilingan G‘ani Jasurov o‘z aybiga iqrar bo‘ldi. U qilgan ishidan chin ko‘ngildan pushaymondaligi, bu holatdan o‘ziga tegishli xulosa chiqarib olganligini bildirdi. Boshqa bu holat takrorlanmasligiga va‘da berib, suddan

yengillik berishni so‘radi.

Sud, huquqbuzarga nisbatan jazo qo‘llashda uning shaxsini, yoshini, oilaviy sharoitini va moddiy ahvolini, aybiga iqrarligini, sodir etilgan huquqbuzarlikning ijtimoiy xavflilik xususiyati va darajasini, yetkazilgan moddiy zarar to‘liq qoplanganligini inobatga oldi. Unga nisbatan qonun sanksiyasida nazarda tutilgan jarima jazosi qo‘llanildi.

Sud qarori bilan huquqbuzar O‘zbekiston Respublikasi MjTKning 61-moddasi 1-qismi bilan aybli, deb topildi va unga bazaviy hisoblash miqdorining 2 baravari miqdorida – 750 000 so‘m jarima jazosi qo‘llanildi.

Farhod ZOKIROV,
Jinoyat ishlari bo‘yicha
Bekobod shahar sudi sud‘yasi.

YIL SAYIN DOLZARB MUAMMOGA AYLANMOQDA

Hisob-kitoblar shuni ko‘rsatmoqdaki, 2030-yillarga kelib barcha chuchuk suv resurslari inson faoliyati uchun egallab bo‘linadi, ya‘ni suv ham investitsiya manbaiga aylanib sotila boshlaydi. Dunyo miqyosida so‘nggi 100 yilda suv sarflanishi olti barobar oshgan. Bu ketishda 2050-yilga kelib odamzotga hozirgiga nisbatan ikki karra ko‘proq suv zarur bo‘ladi. Suv esa kamaygandan kamayib boraveradi.

Yer sharining 70 foizdan ko‘prog‘i suv bilan qoplangan bo‘lsa-da, chuchuk suvning miqdori bor-yo‘g‘i 3,5 foizni tashkil etadi. Ushbu chuchuk suvning ham atigi 1 foizi ichishga yaroqli hisoblanadi. Demak, bundan ko‘rinib turibdiki, ichimlik suv tabiatning tuganmas resursi emas.

VAZIYAT YANADA KESKIN TUS OLMOQDA

Bugunga kelib suv resurslarining kamayishi va tanqisligi butun dunyoda kuzatilayotgan global muammodir. Bu muammo Markaziy Osiyoda ham katta xavfga aylanmoqda.

Jumladan O‘zbekistonda ham suv taqchilligi yil sayin dolzarb muammoga aylanib bormoqda. Yerosti suvlari kamayishi, iqlim o‘zgarishi va qo‘shni Afg‘onistonda Qo‘shitepa kanali qurilishi tufayli vaziyat yanada keskin tus olmoqda.

O‘zbekistonda aholi sonining o‘sishi, milliy iqtisodiyot turli tarmoqlarining jadal rivojlanishi va ularning suvga bo‘lgan talabining o‘sishi ham respublikada suv resurslarining yildan-yilga taqchil bo‘lib borayotganligiga sabab bo‘lmoqda. So‘nggi yillarda qor kam yog‘ishi kuzatilmog‘da. Qor tog‘da muzliklarni hosil qiladi. Global iqlim o‘zgarishi natijasida so‘nggi 50-60 yil davomida Markaziy Osiyoda muzliklar maydoni taxminan 30 foizga qisqargan.

Agar biz suvni tejashni o‘rganmasak, Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) prognoziga ko‘ra 2040-yilga borib suv taqchilligi sabab dunyoda 700 million odam yashash joyidan ko‘chirilishi, ular qatorida O‘zbekiston fuqarolari ham bo‘lishi mumkin.

BEHUDA, MAQSADSIZ ISROF QILMAYLIK!

Bundan tegishli xulosa chiqarib, suvni tejash va maqsadli ishlatishni o‘rganishimiz zarur. Lekin bu yo‘nalishda o‘z yechimini kutayotgan asosiy masala – suvdan foydalanishdagi isrofgarchilikdir. Kundalik hayotimizda suvni behuda, maqsadsiz isrof qilish holatlariga chek qo‘ymas ekanmiz, bu borada biror natijaga erishishimiz amri mahol.

Bugungi kunda dunyo aholisining 29 foizi toza ichimlik suvi yetishmasligidan aziyat chekayotganini, har kuni mingga yaqin bolalar toza ichimlik suvi iste‘mol qilmaslik va yomon sanitar-gigienik sharoitlarda yashash natijasida vafot etayotganini ko‘z oldimizga keltirsak, oldimizda turgan muammoning ko‘lamini yanada teranroq anglaymiz.

Suv havzalariga yetkazilgan salbiy ta‘sir natijasida butun ekologik tizim izdan chiqishini Orol dengizi fojiasi misolida ham ko‘rishimiz mumkin.

SAVOBI ULKAN, GUNOHI OG‘IR

Suvni tejashni o‘rganmas ekanmiz, bu ketishda yaqin kelajakda bundan ham xavotirli oqibatlarga duch kelishimiz turgan gap.

Bugungi kunda biz insonlarning bu bebaho nematga munosabatimiz qanday? Afsuski ayrim insonlar tomonidan suvni isrof qilish yetmaganidek, ba‘zi johil kimsalar tomonidan suv havzalariga, ariq, kanal va suv shahobchalariga turli chiqindilar tashlanmoqda. Ularni ifloslantirish shu darajaga yetdiki, hatto ba‘zi xonadonlar oqava – najosat suvlarini hayotimiz manbai anhorlarga, kanallarga oqizmoqdalar. Bu ish na shariatga va na insoniy qoidalarga to‘g‘ri keladi.

Ota-bobolarimiz suvni isrof qilishdan nihoyatda ehtiyot bo‘lishgan, hatto, suvga tupurishdan ham saqlanishgan. Chunki, ular bu ishning gunohi qanchalik og‘irligini, suvni tejash va birovga ulashishning savobi juda ulkan ekanligini yaxshi bilishgan.

Bugun suv bilan bog‘liq ekologik muammolar barchamiz uchun ogohlik qo‘ng‘irog‘i hisoblanadi. Bundan har birimiz tegishli xulosa chiqarib, suvni tejash va isrofgarchilikni tamoyilini kundalik mezonimizga aylantirishimiz zarur.

SUVNI TEJASHNING OSON YO‘LLARI

Tishingizni yuvyotganingizda yoki idish-tovoqni sovunlayotganingizda krاندagi suvni o‘chirib turing. 2 daqiqa tish yuvish davomida kanalizatsiyaga 18 litr toza suv oqib ketadi.

Kran va quvurlarni oqyaptimi yoki yo‘qmi tekshiring va sozlang. Ko‘p uylarda ovqat qilish yoki boshqa ehtiyojlarga sarflanadigan suvga qaraganda quvurlardan suv oqishi hisobiga ko‘proq suv sarf bo‘ladi.

Hammonga kam sarfli dush moslamasini va kranlarga suv oqishini oldini oladigan qurilmalar o‘rnating. Oddiy dush moslamasidan 5 daqiqada 100 litr suv oqadi, vaholanki kam sarfli dush moslamasi 35 litr suv sarf qiladi.

Meva va sabzavotlarni oqar suvda emas, idishda yuving. Ishlatilgan suv bilan xonaki o‘simliklarni sug‘orish mumkin.

Shaxsiy avtomobilni chelakka suv olib, yuving. Shlangdan foydalanmang.

Ko‘chalar, mahallalarda oqib yotgan kranlarni yopib yurish, boshqalarni nazorat qilishni o‘rganing.

Avtomobildan kamroq foydalaning! Bilasizmi, 1 litr yonilg‘i ishlab chiqarish uchun 10 litr suv sarf bo‘ladi.

Ismat DIYOROV.

SALOMATLIKKA XAVF TUG'ILSA NIMA QILISH KERAK?

Ish jarayonida xodimning salomatligi yoki hayotiga xavf tug'diruvchi vaziyat paydo bo'lganda nima qilish kerak?

E. Rustamov.

Ma'muriyat mehnatni muhofaza qilishning zamonaviy vositalarini joriy etishi va ishlab chiqarishda jarohatlanish hamda kasb kasalliklarining oldini oladigan sanitariya-gigiena sharoitlarini ta'minlashi shart. O'zbekiston Respublikasining "Mehnatni muhofaza qilish to'g'risidagi qonuni"ning 18-moddasiga asosan xodimning salomatligi yoki hayotiga

xavf tug'diruvchi vaziyat paydo bo'lganda, u bu haqda zudlik bilan ma'muriyatga xabar qilishi

kerak. Bu hol nazorat organlari tomonidan tasdiqlangan taqdirda ma'muriyat ishni to'xtatishi va xavfni bartaraf etish chorasini ko'rishi shart. Ma'muriyat tomonidan zarur choralar ko'ril-magan taqdirda, xodim ishni xavf bartaraf etil-gunga qadar to'xtatib turishga haqlidir va unga hech qanday intizomiy jazo berilmaydi.

Ma'muriyat, agar mehnatni muhofaza qilish inspeksiyasi tomonidan tasdiqlangan, xodimning hayoti va salomatligi uchun to'g'ridan-to'g'ri jiddiy xavf hamon saqlanib turgan bo'lsa, undan ishni qayta boshlashni talab qilishga haqli emas va xodimga ish to'xtatib turilgan butun davr uchun barcha moddiy ziyonni to'lashi shart.

PENSIYALAR
FUQAROLARNING
MUROJAATISIZ
TAYINLANADIMI?

Fuqarolardan pensiya tayinlash uchun qo'shimcha hujjatlar yig'ish uchun Pensiya jamg'armasining hududiy bo'linmasiga murojaat qilish talab etilmaydimi?

A. Aliyev.

Pensiya ta'minoti tizimiga axborot texnologiyalarini faol joriy qilish orqali fuqarolarga ko'rsatilayotgan xizmatlar bosqichma-bosqich interaktiv va proaktiv shaklga o'tkazilmoqda.

Xususan 2025-yil 1-martdan boshlab pensiya yoshiga yetgan fuqarolarga pensiyalar "avtomatik" tarzda, ya'ni hech qanday hujjat talab etmagan holda va fuqaroning murojaatisiz tayinlana boshlandi. Fuqaroning shaxsiga oid barcha ma'lumotlar vazirlik va idoralarning elektron bazalaridan olinadi.

Ushbu qulayliklarning yo'lga qo'yilishi natijasida fuqarolardan pensiya tayinlash uchun qo'shimcha hujjatlar yig'ish uchun Pensiya jamg'armasining hududiy bo'linmasiga murojaat qilish talab etilmaydi. Shuningdek, pensiya yoshiga yetgan fuqaroga qonunchilikda belgilangan talablar doirasida pensiya tayinlash haqida qaror qabul qilinganida uning telefon raqamiga "pensiya tayinlanganligi va uning miqdori" to'g'risida ma'lumot yuboriladi.

Pensiyaga chiqmasdan ish faoliyatini davom ettirish istagida bo'lgan yoki pensiya haqidan norozi bo'lgan fuqarolarga "avtomatik" tayinlangan pensiyani rad etish huquqi berildi. Fuqaro pensiya tayinlanganidan, pensiya miqdoridan yoki pensiya tayinlanishi rad etilganidan norozi bo'lgan taqdirda Pensiya jamg'armasining tuman (shahar) bo'limiga tegishli tartibda ariza bilan murojaat qilishlari mumkin.

TA'TILNI ISTALGAN OYDA OLSA BO'LADIMI?

Xodim qaysi oyda ishga kirgan bo'lsa, har yili o'sha oyda ta'til oladimi? Yoki boshqa oyda ham berish mumkinmi?

K. Erkinova.

Mehnat kodeksining 225-moddasida ish yili degan tushuncha mavjud. Unga ko'ra, ish yili deganda xodimning muayyan ish beruvchida o'n ikki oyga teng bo'lgan va haqiqatda ish boshlangan sanadan e'tiboran hisoblab chiqariladigan ish davri tushuniladi. Mehnat kodeksining 230-moddasiga asosan har yilgi mehnat ta'tili har yili, ushbu ta'til berilayotgan ish yili tugaguniga qadar berilishi kerak. Masalan, xodim 2024-sentabr oyida ishga kirgan bo'lsa, u 2025-yil sentabrgacha ta'tilga chiqishi shart. Mehnat kodeksining 228-moddasining 7-qismiga asosan jadvalda belgilangan har yilgi mehnat ta'tilini berish vaqti xodim va ish beruvchi o'rtasidagi kelishuvga binoan o'zgartirilishi mumkin.

Ya'ni belgilangan jadval xodim va ish beruvchining kelishuvi bilan bimalol o'zgartirilishi mumkin.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, xodim qaysi oyda ishga kirgan bo'lsa, o'sha oyda ta'tilga chiqsin degan qoida mavjud emas. Xodimni ishga kirgan yilning istalgan vaqtida ish beruvchi bilan kelishgan holda ta'tilga chiqarish mumkin.

SHTATI QISQARGANLARNING QANDAY
HUQUQLARI BOR?

Ishxonada shtati qisqartirishga tushgan xodimlarning qanday imtiyoz yoki huquqlari bor?

S. Akramov.

Mehnat kodeksining 100-moddasiga asosan texnologiyaning, ishlab chiqarish va mehnatni tashkil etishning o'zgarishi sababli tashkilot xodimlarining soni yoki shtati o'zgarganligi, ishlar (mahsulot, xizmatlar) hajmining qisqarganligi munosabati bilan mehnat shartnomasi bekor qilinganda ikki oy oldin xodim yozma tarzida

ogohlantirilishi shart. Qisqartirishga tushgan xodimlarning ikki oy davomida o'rtacha oylik ish haqlari to'liq saqlanadi.

Kimni ishda qoldirish kerak degan tanlov paydo bo'lganda Mehnat kodeksining 167-moddasiga asosan malakasi va mehnat unumdorligi yuqoriroq bo'lgan xodimlar olib qolinishi kerak.

Mehnat kodeksining 100-moddasining 4-qismiga ko'ra agar xodimlar mehnat shartnomasi bekor qilinganidan keyin 30 kalendar kun ichida mahalliy mehnat organida ish qidirayotgan shaxslar sifatida ro'yxatdan o'tgan bo'lsa, ular mahalliy mehnat organi tomonidan berilgan ma'lumotnoma bo'yicha uchinchi oy uchun ham avvalgi ish joyidan o'rtacha oylik ish haqini olish huquqiga ega bo'ladi.

Ham qisqartirish haqida ogohlantirish xati berib, ham xodimdan ariza olish mutlaqo noto'g'ri. Bunda ishdan bo'shatish asoslari o'zgarib ketadi.

Shuning uchun agar sizning shtatingiz qisqarishga tushgan bo'lsa, ariza yozmang. Negaki bunda sizni o'z xohishingiz bilan ishdan bo'shatib yuborishlari mumkin. Bunda siz o'zingizga tegishli qator huquqlardan mosuvo bo'lasiz.

IMTIHONLARDA QANDAY ISHTIROK ETAMAN?

Bu yil universitetga o'qishga kirmoqchiman. Korxonadan javob berishmasa kirish imtihonlarda qanday ishtirok etaman?

I. Ne'matov.

O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksining Oliy ta'lim tashkilotlariga o'qishga kirayotgan xodimlar uchun kafolatlar deb nomlangan

384-moddasida bu savolga javob berilgan. Unga asosan kirish imtihonlarida ishtirok etishga ruxsat berilgan xodimlarga oliy ta'lim tashkilotlariga kirish imtihonlarini topshirish uchun kamida o'n besh kalendar kun muddatga ish haqi saqlanmagan holda ta'til beriladi. Ta'lim tashkilotlari joylashgan yerga borish va qaytib kelish vaqti bu hisobga kirmaydi.

BEDAVO, JUDA YUQUMLI KASALLIK

Quturush barcha issiq qonli hayvonlarda va odamlarda uchraydigan bedavo, o'ta xavfli yuqumli kasallik hisoblanadi. U asab tizimining og'ir jarohatlanishi bilan xarakterlanadi va oqibati o'lim bilan yakunlanadi. Kasallik qo'zg'atuvchisi manbai bo'lib, asosan yovvoyi hayvonlar hisoblanadi. It va mushuklar esa ko'pincha kasallikni tarqatuvchi manbalar hisoblanadi. Odamlarning 96 foizi itlar orqali kasallanadi.

AYANCHLI HOLAT YUZ BERDI

Toshkent viloyati bir necha yillar davomida Respublikada it tishlashlar ko'rsatkichi bo'yicha nosog'lom hududlardan biri bo'lib, odamlar o'rtasida quturush kasalligi muntazam ro'yxatga olinib kelinmoqda.

2024-yil davomida odamlar orasida bitta quturush kasalligi holati Chirchiq shahrida qayd etildi. Bemor Chirchiq shahar Tibbiyot birlashmasi qabul bo'limiga 6-dekabr kuni "Yuqori lab sohasining tishlangan jarohati" tashhisi bilan murojaat qilgan. Unga bu jarohatni o'zining buldog zotli iti yetkazgan. Bemorga o'z vaqtida emlash ishlari olib borilishiga qaramasdan emlash davomida bemorda kasallik belgilari paydo bo'lgan va unda o'lim holati qayd etilgan. Surishtiruv davomida bemor uyidagi it o'z vaqtida veterinariya ko'rigidan o'tkazilmagani va quturushga qarshi emlash ishlari olib borilganligi aniqlandi.

Shu holat inobatga olingan holda Toshkent viloyati hokimining 2025-yil 15-martdagi "Hayvonlarda uchraydigan o'ta xavfli yuqumli kasalliklarning oldini olish bo'yicha "Dolzarb 90 kunlik" tadbirlari o'tkazish to'g'risida"gi qarori e'lon qilindi va ushbu ishga taalluq-

li tashkilotlarga yo'nalishi bo'yicha aniqlik belgilab berildi. Natijada shahrimiz Obodonlashtirish bo'limining "Qarovsiz holda qolgan hayvonlarni tutish brigada"si tomonidan qarovsiz va daydi itlarini tutish ishlari boshlandi. O'tgan oyda 98 ta itlar ushlab Bekobod tuman qarovsiz holda qolgan hayvonlarni vaqtinchalik saqlash punktiga topshirildi.

Shahar Veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish bo'limi xodimlari tomonidan shahardagi aholida saqlanayotgan itlarini ro'yxatga

olish ishlari davom etmoqda. 256 ta itda quturushga qarshi emlash ishlari o'tkazildi.

Bekobod shahar Sanepidbo'limi tomonidan quturushga qarshi vaktsina va immunoglobulin moddalarini zahirasi yaratildi hamda shahar

iga rioya qilinib, uy hayvonlarini muntazam veterinariya ko'rigidan o'tkazish lozim.

Agar odamni hayvon tishlasa yoki so'lagi teriga tegsa shu zahoti oqar suvda sovunlab yuvib tashlash, jarohat atrofiga, joyiga 70 foizli spirt, yod, brilliant yashili va boshqa dezinfeksiyalovchi vositalar surtish va tezlikda shifoxonaning jarrohlik yoki travmatologiya bo'limiga murojaat etish kerak.

Hayvon tishlagan yoki uning so'lagi tekkan har bir kishi zudlik bilan mutaxassis shifokorga (xirurg, travmatolog (rabiolog) murojaat qilishi hamda zarur deb topsa, quturush kasalligiga qarshi emlanishi shart (emlash qancha erta boshlansa kasallik tez bartaraf etiladi).

MUROJAAT QILING!

Hurmatli metallurglar!

Uy hayvonlarida kasallik alomatlarini yuzaga kelganda Bekobod shahar veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish bo'limiga murojaat qiling!

Mahalla va guzarlarda daydi it hamda mushuklar paydo bo'lsa Veterinariya xizmati va shahar Obodonlashtirish boshqarmasining "Qarovsiz qolgan hayvonlarni tutish brigadasiga" xabar berish lozim. (Shahar veterinariya va chorvachilikni rivojlantirish bo'limi boshlig'i N. Sariqulov – tel. raqami 99-306-64-34, epizootolog J. Jamoliddinov tel. raqami – 90-019-04-83, shahar Obodonlashtirish bo'limi it tutish brigadasi boshlig'i Ilhomov – tel. raqami 33-003-42-82).

BRUSELLYOZ XAVFLIMI?

Brusellyoz – dunyo bo'ylab keng tarqalgan zoonoz, infeksiya-allergik kasallik bo'lib, insonlar va hayvonlar uchun jiddiy xavf tug'diradi. Ushbu infeksiya brusella turkumiga mansub bakteriyalar sababli yuzaga keladi. Brusellyoz uzoq davom etuvchi surunkali kasallik bo'lib, inson organizmiga ta'sir qilishi natijasida bo'g'im va mushak og'riqlari, harorat ko'tarilishi, terlash, charchoq va boshqa alomatlar bilan namoyon bo'ladi.

Brusellyozning asosiy qo'zg'atuvchisi – brusella bakteriyalari, ular odam organizmiga turli yo'llar bilan kirishi mumkin va uzoq vaqt davomida hayotiylikni saqlab qoladi.

Brusellyoz hayvonlardan odamlarga quyidagi holatlarda yuqishi mumkin:

- pasterizatsiya qilinmagan sut va sut mahsulotlari orqali bakteriyalar xom sutda, ayniqsa, sigir, echki va qo'y sutida saqlanib qoladi. Uy sharoitida tayyorlangan pishloq va qatiq brusellyoz bilan kasallanish xavfini oshiradi;

- termik ishlov berilmagan go'sht mahsulotlari orqali yetarlicha pishirilmagan yoki qovurilmagan go'sht mahsulotlari (kabob, steyk, parli dimlangan go'shtlar) orqali;

- kasal hayvonlarni parvarishlash, bola tug'ishi davrida hayvonlarga yordam ko'rsatishda sanitariya-veterinariya qoidalariga rioya

qilmaslik natijasida yuqish ehtimoli yuqori bo'ladi;

- havo orqali yuqish – molxonalarda bakteriyalar chang va aerosol ko'rinishda nafas yo'llari orqali organizmga kirishi mumkin;

- ona qornida yuqish – homilador ayollarga brusellyoz kasalligi yuqsa, kasallik onadan bolaga ham o'tishi mumkin. Bu esa homiladorlikning tushishi yoki bolaning tug'ma brusellyoz bilan tug'ilishiga sabab bo'ladi.

Brusellyozning klinik belgilari infeksiya organizmga tushganidan keyin 5 kundan 2 oygacha vaqt oralig'ida namoyon bo'lishi mumkin.

Kasallikning kechishiga qarab u quyidagi shakllarga bo'linadi.

O'tkir brusellyoz – tana haroratining 38-40 gradusgacha ko'tarilishi, mushak og'riqlari,

terlash, holsizlik, bosh og'rig'i va ishtahaning yo'qolishi bilan boshlanadi;

Surunkali brusellyoz – kasallik uzoq davom etib, bo'g'im va suyaklarda og'riq, uyqu buzilishi, asabiylashish va umumiy zaiflik bilan kechadi.

Asimptomatik brusellyoz – ba'zi hollarda kasallik sezilarli alomatlarisiz o'tishi mumkin, lekin immun tizimi zaiflashganda qayta faollashishi ehtimoli bor.

Asosiy simptomlari:

- uzoq davom etuvchi tana haroratining ko'tarilishi;

- mushak va bo'g'im og'riqlari;

- tez charchash va holsizlik, terlash;

- jigar va taloqning kattalashishi;

- asabiylashish, depressiya va uyqusizlik.

Oldini olish chora-tadbirlari: sut va sut mahsulotlarini pasterizatsiya qilish, chorva mollarini veterinariya ko'rigidan o'tkazib turish, shahsiy-gigiena qoidalariga rioya qilish, go'sht mahsulotlariga to'liq termik ishlov berish.

"MENDAN BAXTLI ODAM YO'Q"

Kunlardan bir kuni bir podshoh kasal bo'lib qolibdi. Uni davolash uchun butun dunyodan tabiblarni chaqirishibdi, lekin hech biri podshohni davolay olmabdi. Shunda ularga bir donishmand maslahat qilibdi: agar bir baxtli odamni topib, uning ko'ylagi podshohga kiydirilsa, u tuzaladi. Baxtli odamni topish uchun dunyoning hamma tomoniga choparlar jo'natilibdi. Lekin hech kim "Men baxtliman", degan odamni topa olmabdi. Kimdir boy, lekin kasal, yana kimdir sog', ammo kambag'al, boshqasi boy, sog', biroq oilasi notinch – xullas, hamma nimadandir nolir edi.

Bir kuni tunda podshohning o'g'li shahar ko'chalarini aylanib yursa, bir hovlidan kimningdir gapini eshitib qolibdi. U: "Yaxshi ishladim,

pulimni oldim, qornim to'ydi, endi maza qilib uxlayman. Mendan baxtli odam yo'q", debdi.

Podshohning o'g'li sevinib ketib, tezda xizmatkorlarini jo'natibdi. Katta pul evaziga o'sha odamning ko'ylagini olib kelishni tayinlabdi. Xizmatkorlar hovliga kirib shahzodaning buyrug'ini bajarmoqchi bo'lishibdi, lekin qarashsa, haligi "baxtliman" degan odam shunchalar qashshoq ekanki, uning faqat bittagina eski uvadasi chiqib ketgan ko'ylagi bor ekan, xalos.

Xulosa: Baxt matoxda emas. Odam o'zini bir muddat bo'lsada baxtli his qilishi uchun boy bo'lishi shart emas, balki boriga shukr qilishi kifoya.

Akbarsho Rasulov.

QISQA VA TA'SIRLI HIKOYALAR

ORZU

Suriyada bolalardan so'rashdi.
– Katta bo'lsalaring kim bo'lasizlar?
Bolalar quvongancha deyishdi:
– Biz ham katta bo'lamizmi?

Hulkar Murtazayeva.

UMR MANZARALARI

Amal kursisida edi. Telefon jiringladi. Ekrandagi tanish raqamlarni ko'rib g'ijindi, aft-basharasini bujmaytirib qarab turaverdi. Ovozi tingach kreslo-siga yastandi, kibr bilan shiftga qaradi.

Ishdan ketgan paytlari. Yana telefon jiringladi. Ekrandagi tanish raqamlarni ko'rib yuzi yorishdi, lekin olmadi, ola olmadi. Ovozi tingach yostiqqa suyandi, yer chizib ko'zlarini yumdi.

Sodiq Norboyev.

SABOQ

Umrining so'nggi kunlarini bedavo dard bilan bir soniya bo'lsa ham yashash ilinjida o'tkazayotgan bemorning yoniga kelgan yangi xonadosh uning holatini nursiz nigohidan bir zum his qildi-yu, o'zidan uyalib kiyimining yoqasi bilan bo'ynida qolgan arqon izlarini berkitdi...

Alima.

HIKMATLAR XAZINASI

- Gulning go'zalligi urug'idan; insonning husni esa qalbidandir.
- Har holni xayr, har kechani qadr, har kelganni Hizr bil.
- O'ylaring so'zlaringga, so'zlaring fe'lingga, fe'ling

taqdiringga nuqs etadi. Go'zal o'yla, go'zal yasha.

• Inson tabassumi bilan tarbiyasini, nimaga kulgani bilan saviyasini namoyon qiladi.

Jaloliddin Rumi.

BILIMINGIZNI SINAB KO'RING!

Buyuk astronom, matematik va geograf, Nil daryosida "nilomer" degan mashhur inshootni yaratgan, nomiga Turkiyaning birinchi sun'iy yo'ldoshi va koinotni o'zlashtirish kompaniyasi qo'yilgan ajdodimiz kimligini bilasizmi?

Kombinatimizda yangi qurilgan Quyuv-prokatlash majmuasiga jahonga mashhur bo'lgan qaysi kompaniya metallurgiya uskunalari yetkazib berib, o'rnatmoqda?

Xalqaro xotin-qizlar bayrami munosabati bilan Zoldir prokatlash bo'linmasi kran mashinisti Jamila Tursunqulova

qanday mukofot bilan taqdirlandi.

2002-yilda nega O'zbekistonda po'lat ishlab chiqarishda yangi bosqich bo'ldi, deyiladi?

Tayvan orolida nega ba'zi uylarda to'rtinchi qavat va mana shunday raqamli xonadonlar yo'q.

Javoblarni gazetaning keyingi sonidan bilib olasiz.

Gazetaning o'tgan sonidagi savollarning javoblari.

* Ko'mir

* Yoshlik, sog'liq va tinchlik.

*Gazetaga "Yosh milliarder erkak uylanish uchun yozuvchi Jeyms Rivz romanidagi bosh qahramonga o'xshab ketadigan qiz bilan tanishishni istaydi", deb e'lon beriladi.

* Abdulla Avloniy aytganidek tarbiya biz uchun yo hayot – yo mamot, yo najot – yo halokat, yo saodat – yo falokat masalasidir.

KELING, BIR KULISHAYLIK!

Quloqqa chalingan gaplardan:

– Ikki yildan buyon metroda ishga qatnayman. Bitta homilador ayol tilanchilik qilib o'tiradi. Yo tavba, ikki yildan beri tug'mayapti-ya...

O'rmon shohi sher hamma hayvonlarni yig'ib:

– Hech qanday yegulik qolmagani sabab, oramizda eng kichkina jonivorni yeymiz, – desa, quyon darrov o'rnidan turib:

– Kim sherga tegsa, o'shaning dabdalasini chiqaraman, – debdi.

Boshliq xodimdan so'radi:

– Nega ishga kech qoldingiz?

– O'zingiz nega maoshni kechiktiryapsiz?

– Kechiktirsam ham, baribir, olyapsiz-ku!

– Men ham kechikkanim bilan ishga kel-yapman-ku!

MUASSIS:
**O'zbekiston metallurgiya
kombinati aksiyadorlik jamiyati.**

www.uzbeksteel.uz

Muharrir:
Ismadiyor MAMATQULOV

TAHRIRIYAT: Bekobod shahar
"O'zmetkombinat"
aksiyadorlik jamiyatining Ijroiya
apparatida joylashgan.
Tel: 10-19

Gazeta oyda bir marta
chiqadi.

Gazeta tahririyat kompyuterida
terilib, sahifalandi.
Bichimi A-3.
ISSN 2181-645X

Sahifalovchi:
Inom Xojimurodov

Toshkent viloyati Axborot va
ommaviy kommunikatsiyalar
boshqarmasi tomonidan 2015-
yil 6-mayda 03-006 raqam bilan
ro'yxatga olingan.